

Schiphol-jagers draaien overuren

‘Een Boeing 737 van de KLM’, fluistert Bart Vink terwijl de andere jagers slechts een glimmende stip aan de horizon zien. Drie minuten later buldert het gevaarte op 200 meter hoogte over de Verenigde Binnenpolder bij het Noord-Hollandse Spaarnwoude. ‘Bart is vogelwachter op Schiphol geweest’, legt jager Dirk Woudsma uit. ‘Vliegtuigen herkent hij even goed als vogels.’

Tekst en foto's Douwe Anne Verbrugge

Het schieten van ganzen is een intensieve bezigheid rond Schiphol. In een straal van 10 kilometer rond de landingsbanen mogen de grauwe en de Canadese gans het hele jaar door bejaagd worden. De kol- en brandganzen alleen in de winter niet. De WBE Spaarnwoude is één van vijf ‘Schiphol-WBE’s’. ‘Twee keer per jaar komen we samen in het “ganzenoverleg”’, vertelt André van Warmerdam die voorzitter is van WBE Spaarnwoude. ‘Jagers, boeren en medewerkers van Schiphol bespreken dan hoe het er voor staat. Zo is een paar jaar geleden aan de akkerbouwers gevraagd of zij - tegen een vergoeding - direct na de oogst de maïsstoppels onder de grond willen werken. Anders komen daar weer honderden ganzen op af. Het heeft thuis ook geen zin om slechts één kamer muggenvrij te maken. Zo moet je er naar kijken. Samenwerken is essentieel.’

Noodlanding

De keuken van de boerderij van Bart Vink is vaak startpunt als de jagers van WBE Spaarnwoude op de zaterdagochtenden in alle vroegte op ganzenjacht gaan. Zestien jagers beheren een gebied van enkele duizenden hectares. De uiteinden van de ‘Polderbaan’ en ‘Zwanenburgbaan’ liggen op 1000 meter van het werkgebied van deze 16 jagers. Bart Vink: ‘Reken maar dat het hard nodig is dat wij hier ganzen schieten. De piloten schreeuwen moord en

Het vliegtuig kon geen hoogte meer maken, achteraf bleek dat hij negen ganzen had geraakt

brand als zij voor de landing of bij de start een koppel ganzen in het zicht krijgen. Zes jaar geleden was er een vliegtuig van Royal Air Maroc dat vlak na de start moest terugkeren voor een noodlanding. Een van de motoren stond in brand. Ooggetuigen dachten dat ie bij Spaarnwoude zou neerstorten, zo heftig was het. Het vliegtuig kon geen hoogte meer maken. Uiteindelijk is het goed gekomen, achteraf bleek dat hij negen ganzen had geraakt.' Barts dochter Corrien, die ook jager is, is het opgevallen dat de vliegtuigen sinds kort een knipperende koplamp aan hebben bij het dalen. 'Dat is nieuw inderdaad', weet Bart, 'bedoeld om de ganzen te laten schrikken. En dat blijft nodig. Deze week vloog er bij de start een gans in de motor van een Amerikaans toestel. De start kon nog net op tijd worden afgebroken.'

Ruiperiode

De koffie pruttelt in de boerenkeuken die veel weg heeft van een jachthut; eentje in een nostalgische jaren vijftig setting. Inclusief een Perzisch tapijtje en een flinke asbak op tafel. Klap op de vuurpijl zijn de geschilderde jachttaferelen. Ze blijken van de hand van mevrouw Vink te zijn. De kunstzinnige hoogstandjes doen denken aan de werken van Rien Poortvliet. Met een plak gele cake in de hand legt André van Warmerdam aan tafel uit dat in de ruiperiode amper wordt gejaagd. 'Dat gaat tegen het jagershart in. Wel doen we aan nestbehandeling. We

prikken eieren of smeren ze in met maïsolie. En rapen doen we ook, dit jaar zo'n 700 stuks. Er zijn restauranthouders die de eieren van ons afnemen. Heerlijke omeletten!' Voordat het jachtkwartet het veld ingaat, belt Bart nog even met de politie. 'Ik geef de nummerborden door van onze auto's. We jagen ook vlakbij een recreatiegebied. Sommige mensen schrikken als ze opeens gewapende lui zien rondlopen en bellen dan de politie. Die kan ze dan geruststellen. Maar het liefst maak je natuurlijk zelf een praatje met die mensen. Dat kweekt begrip. We hebben nooit mot.'

Ganzen zijn geen achterlijke beesten, ze herkennen gevaar en anticiperen daarop

Motorkap

Corrien en André pakken de Landrover om de rietvelden in te gaan. Bart assisteert zijn jachtmaatje Dirk bij een jachtrit met de auto door de polder. 'Ik kijk, Dirk schiet. Maar het is op deze hobbelige landweggetjes ook goed voor de balans in de auto dat ik naast hem zit', merkt Bart met een fijne glimlach op. 'Je hebt toch geen bezwaar dat ik een sigaartje opsteek. Nee? Mooi!' Even later maant Bart zijn jachtmaat op de rem te trappen. 'Daar zit een mooi koppeltje ganzen. Twee tellen later ligt Dirk op de motorkap, gevolgd door een ferme knal. Tweehonderd meter verderop valt een van de twintig ganzen om. De helft vliegt op. Dirk laadt snel door waarna binnen vijf seconden nog een gans het leven laat. Dan vliegt ook de rest weg. Tuk, de korthals griffon wordt losgelaten. Dirk: 'Dit vind ik het mooiste dat er is. Dat Tuk goed zijn werk doet.'

In de auto legt Dirk uit dat hij met varmint-kogelpunten schiet in kaliber .223 Remington. De kogels zijn erg explosief, het dier dat geraakt wordt is op slag dood. Tegelijk zijn deze kogels veiliger voor de omgeving, zodra de kogelpunt iets raakt valt hij in stukjes uiteen. Dirk blijkt een ambachtelijk jager: hij herlaadt zijn patronen. 'Ik gebruik de oude huls en koop kruut, slaghoedjes en kogelpunten om te herladen. Mooi werk. En ik ben iets goedkoper uit. Eigen kogels kosten mij 60 cent per stuk, als ik ze kant en klaar koop, kosten ze één euro per stuk. Onze WBE krijgt vanuit de provincie wel een vergoeding voor de kosten die we maken. Kostendekkend is het niet, maar we klagen niet.'

V.l.n.r. André van Warmerdam, Dirk Woudsma, Corrien Vink en Bart Vink

De jagers die hier jagen hebben een sterke historische band met het gebied

Geen achterlijke beesten

Over de Oude Genieweg en de Groenweg trekt het duo verder de polder door. Serene rust heerst. Af en toe onderbroken door het getik van de aansteker van Bart die zijn sigaar niet aan de praat houdt. 'Wat een rijk gezicht hè! Moet je die glimmende haas in het zonlicht zien. Die wil je toch niet eens schieten!' merkt Bart op. Dirk: 'In de zomer schijnen ze niet eens lekker te zijn!' De ganzen in 'hun' polders zijn volgens Dirk en Bart de laatste jaren steeds waakzamer geworden. Dirk: 'Ze herkennen mijn witte busje. Echt waar. Oudere ganzen die hier al jaren bivakkeren, vliegen als eerste weg. Het zijn geen achterlijke beesten, ze herkennen gevaar en anticiperen daarop.' Bart tuurt door zijn verrekijker. 'Zelfs bij ganzen die ver weg zitten, zie ik hun halzen de lucht ingaan. Misschien wordt het tijd dat je je auto schildert, Dirk!'

Zorgplicht

Dan rinkelt de telefoon van Dirk. Corrien en André zijn een aangeschoten gans kwijt. Er wordt rechtsomkeert gemaakt omdat Tuk in actie moet komen. Vijf minuten later speurt de jachthond in de zompige rietvelden waar Corrien en André zich in zelfgebouwde hutjes verschanst hebben. De grauwe gans is snel gevonden, waarop Corrien en André hun hutjes verlaten: de foeragerende ganzen zitten te ver weg. Wel komt een onafgebroken reeks aan vliegtuigen over. André: 'We voelen echt wel een zorgplicht richting de luchtvaart. Ik zou me heel beroerd voelen als er iets met een vliegtuig gebeurt vanwege een gans in een van de motoren. We hebben een inspanningsverplichting. Het is dan ook jammer dat het vergassen van ganzen dit jaar niet mag. Vergassen is een snel en effectief middel om grote aantallen ganzen te reduceren. Dat doen wij jagers niet

zelf, maar een bedrijf. Omdat dat bedrijf nu niet ingezet mag worden, is de druk op de jagers rondom Schiphol nog hoger. Maar kom, we gaan terug naar de boerderij van Bart, het loopt al tegen het middaguur en dan komen er steeds meer recreanten in het gebied. Dat is niet ideaal om te jagen. We zouden graag met dempers willen schieten, maar dat mag wettelijk nog niet. Alleen jagers die in loondienst werken, zoals bij de vogelwacht op Schiphol, mogen met dempers werken. Maar zij maken nog geen gebruik van deze mogelijkheid.'

Ik zou me heel beroerd voelen als er iets met een vliegtuig gebeurt vanwege een gans

Kantoortheorie

Vanuit André's Landrover wijst Corrien aan waar zij 10 jaar geleden haar eerste haas schoot. 'Precies op dezelfde plek waar ook mijn opa zijn eerste haas schoot. De jagers die hier jagen hebben een sterke historische band met het gebied. Ze weten precies wat er leeft en speelt bij de mensen en dieren binnen het gebied. Daar kan geen kantoortheorie tegenop.' Als Dirk zijn busje het erf opdraait, blijkt deze vol te zitten met nog eens negen ganzen extra. 'Ze bleven stil zitten terwijl ik ze van een flinke afstand raakte. De ganzen begrepen denk ik niet wat er gebeurde. Dit heb ik nog niet veel vaker meegemaakt. Bij de negende ben ik maar gestopt, want Tuk moest ook nog zijn werk doen.' In de keuken verschijnt ganzenborst op tafel. André: 'Mijn schoonvader heeft deze gerookt.' Bart pakt ondertussen zijn logboek erbij om de vangst te archiveren: veertien grauwe ganzen, één nijlgans. Corrien snijdt een tweede ganzenborst aan, terwijl Dirk zich nogmaals verbaast over zijn vangst en de eerste plakjes ganzenborst opsmikkelt. 'Tjonge, wat is deze overheerlijk zacht van smaak zeg... Hé André, ik denk dat ik je een paar ganzen meegeef voor jouw schoonvader!' De traditionele jachtborrel op de goede afloop komt op tafel. Vanuit het keukenraam is te zien hoe een 'blauwe zwaan' de landing inzet. •

Effectievere inzet jagers rond Schiphol

Dat er dit jaar tijdens de rui-periode geen ganzen gevangen mochten worden met schermen om deze vervolgens met CO₂ te vergassen, betekent vooral in de regio rond Schiphol heel veel meerwerk voor jagers. 'We waren al aan het afschalen wat betreft de inzet van jagers voor het schieten van ganzen, want van de rechter mochten we ook al niet meer in schemertijd jagen. Maar nu zo'n 40.000 ganzen minder gevangen zouden worden, konden we de inzet van jagers meteen weer opschalen.' Aan het woord is Wim van den Essenburg, voorzitter van de provincie Noord-Holland van de Jagersvereniging. 'De doelen moeten gehaald worden met meer vrijwillige inzet in plaats van het optimaal gebruik mogen maken van beschikbare middelen.' Om de inzet van jagers effectiever te maken, diende Van den Essenburg onlangs een plan in bij de provincie. 'Denk daarbij aan het gebruik van extra hulpmiddelen zoals geluiddempers en het lokken van ganzen met akoestische lokkers, maar ook het organiseren van gecoördineerde grootschalige "ganzendagen".'

Belangrijk is ook dat er een verruiming komt in de regelgeving, zodat ook in de winterperiode langer gejaagd kan worden in niet-foeragegebieden. Vooral dat laatste is zeer van belang om de ganzenpopulatie te kunnen inperken. Bij het ministerie van Infrastructuur en Milieu hebben we onze plannen ingediend. Maatschappelijk is er weerstand tegen het vangen en vergassen. Dat kan. Maar dan moeten onze middelen worden verruimd om de populatie niet te laten groeien.'

Arnoud Meijering (regiomanager bij de Jagersvereniging) benadrukt de complexiteit van de Flora- en faunawet. 'Volgend jaar is de wet hopelijk dusdanig "dichtgetimmerd" dat het mogelijk is om alle toegestane hulpmiddelen, zonder aanwijzing of ontheffing, voor de jacht op vogels te gebruiken, tenzij deze expliciet verboden zijn in de Vogelrichtlijn.' Wat volgens Meijering de bejaging extra lastig maakt is dat in de meeste gebieden in Nederland alleen in de zomerperiode mag worden gejaagd. 'Het jagen is vrijwilligerswerk, maar we doen het niet vrijblijvend. Het is daarom voor de jagers niet prettig om in de winter de handen op de rug gebonden te krijgen, terwijl het in de zomer superdruk is.' Maar Van den Essenburg vindt ook dat de enorme extra inzet van WBE's financieel moet worden vergoed. 'Aan de overheid hebben we een vergoeding van ongeveer 10.000 euro per WBE gevraagd. Dat geld kan worden ingezet voor de aanschaf van nieuwe hutten, geluiddempers en voor het organiseren van de ganzendagen. Denk bij dat laatste aan de munitie, catering en het afvoeren van ganzen via te huren koelunits. In ieder geval wordt dat geld niet besteed aan persoonlijke vergoedingen. Daar zijn we geen jager voor.'

